Euroopan parlamentti
2019-2024

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta
Puheenjohtaja

24.1.2024

Johan Van Overtveldt
Puheenjohtaja
Budjettivaliokunta
BRYSSEL

Asia: Lausunto vuoden 2025 talousarvion suuntaviivoista – Pääluokka III
(2023/2220(BUI))

Arvoisa puheenjohtaja

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokuntaa on pyydetty antamaan edellä mainitussa menettelyssä lausunto valiokunnallenne. Valiokunta päätti kokouksessaan 29. marraskuuta 2023 antaa kyseisen lausunnon kirjeen muodossa.

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta käsitteli edellä mainittua asiaa kokouksessaan 24. tammikuuta 2024[1]. Tässä kokouksessa se päätti pyytää asiasta vastaavaa budjettivaliokuntaa sisällyttämään jäljempänä esitetyt ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy.

Ystävällisin terveisin

Robert Biedroń

[1] Lopullisessa äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Maria da Graça Carvalho, Frances Fitzgerald, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Eleni Stavrou, Rainer Wieland, Sylvie Brunet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marco Zullo, Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Marina Kaljurand, Carina Ohlsson, Evelyn Regner, Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop, Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Johan Nissinen, Margarita de la Pisa Carrión, Christine Anderson, Lívia Járóka, Andżelika Anna Możdżanowska, Maria Veronica Rossi

EHDOTUKSET

A. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvo ja eriarvoisuuden poistaminen on yksi keskeisistä Euroopan unionin perustana olevista arvoista ja että unioni on sitoutunut edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja sen valtavirtaistamista kaikissa toimissaan, kuten SEUT-sopimuksen 8 artiklassa on vahvistettu;

B. ottaa huomioon, että Euroopan parlamentti on toistuvasti pyytänyt komissiota edistämään sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen, sukupuolitietoisen budjetoinnin ja sukupuolivaikutusten arviointien käyttöä ja panemaan ne täytäntöön kaikilla unionin politiikan aloilla;

C. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvoon unionissa ovat vaikuttaneet erityisesti unionin kohtaamat lukuisat kriisit, joissa naiset kärsivät suhteettomasti, kuten sota ja seksuaalisen väkivallan käyttö sodankäynnin välineenä, ja lisäksi sukupuoleen perustuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan lisääntyminen, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien rajoittaminen, naisten oikeuksien heikentäminen sekä sukupuolten välillä edelleen olemassa oleva palkkaero;

D. ottaa huomioon, että talousarviot eivät ole koskaan sukupuolineutraaleja ja että siksi ne olisi laadittava siten, että selkeänä tavoitteena on saavuttaa sukupuolten tasa-arvo, syrjimättömyys, kaikkien henkilöiden ja heidän erityistarpeidensa huomioon ottaminen, mukaan lukien naiset ja tytöt kaikessa moninaisuudessaan, sekä naisten taloudellisen voimaannuttamisen edistäminen tekemällä konkreettisia sitoumuksia sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseen;

E. katsoo, että jäsenvaltioiden ja EU:n on pantava piste syrjinnälle ja puututtava siihen tehokkaasti ja että yhä suurempi osuus EU:n talousarviosta, mukaan lukien EU:n rakennerahastot ja investoinnit laadukkaisiin ja helposti saatavilla oleviin julkisiin hoitopalveluihin, on suunniteltava siten, että luodaan uusia, yhtäläisiä mahdollisuuksia EU:n työmarkkinoilla, myös naisjohtoisille pk-yrityksille, samalla kun pyritään saavuttamaan tasavertainen tulonsaaja / tasavertainen hoivaaja -mallin toteutuminen yhteiskunnassa;

1. korostaa, että sukupuolinäkökulma on sisällytettävä talousarviosykliin ja kaikkiin ohjelmiin sekä niiden kaikkiin vaiheisiin ja sitä on arvioitava; pitää valitettavana, että Euroopan parlamentin toistuvista kehotuksista huolimatta tätä tavoitetta ei ole vielä saavutettu; kehottaa keräämään ja arvioimaan vertailukelpoisia sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja järjestelmällisesti ja pakollisesti ja raportoimaan niistä, jotta sukupuolivaikutusten arviointi voidaan tehdä velvoittavaksi kaikilla unionin politiikan aloilla, erityisesti jotta saadaan kattavasti eriteltyjä sukupuolten tasa-arvoa koskevia pistetilastoja;

2. korostaa, että sukupuolten tasa-arvonäkökulma ja sukupuolisidonnaiset tavoitteet olisi sisällytettävä kaikkiin politiikan aloihin ja EU:n ohjelmiin; toistaa siksi kehotuksensa sukupuolitietoisesta budjetoinnista talousarviomenettelyn kaikissa vaiheissa sekä asiaankuuluvien budjettikohtien yksilöimisestä, jotta voidaan seurata tehokkaasti EU:n talousarvion vaikutusta sukupuolten tasa-arvon kehittymiseen ja tarkastella sukupuolisensitiivisesti kaikkia ohjelmia ja menoja;

3. korostaa tarvetta parantaa edelleen Euroopan komission kehittämää sukupuolten tasa-arvon seurantamenetelmää, jonka avulla olisi paitsi yksilöitävä EU:n ohjelmien toimet, joilla on sukupuolivaikutuksia, myös seurattava sukupuolten tasa-arvon kehittämiseen osoitettua kokonaisrahoitusta EU:n talousarviossa;

4. toistaa, että Euroopan tasa-arvoinstituuttia (EIGE) on vahvistettava tarvittavalla henkilöstöllä ja määrärahoilla, jotta se voi hoitaa toimeksiantonsa mukaiset tehtävänsä ja selviytyä huomattavasti lisääntyneistä teknisen avun pyynnöistä, jotka koskevat sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista; muistuttaa, että EIGEllä on keskeinen rooli sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia EU:ssa koskevan arvokkaan tietämyksen levittämisessä sekä toimintapolitiikkaa, sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja sukupuolisensitiivistä analyysiä koskevan asiantuntemuksen tarjoamisessa; tunnustaa EIGEn vuosikertomuksen arvon, sillä sen avulla jäsenvaltiot voivat tarkastella sukupuolten tasa-arvoa haittaavia tausta-tekijöitä; panee merkille, että EIGEn palveluja koskevat pyynnöt ovat lisääntyneet jatkuvasti, ja korostaa, että EIGE:n alirahoitus ja henkilöstövaje ovat ristiriidassa unionin tavoitteiden ja arvojen kanssa; korostaa lisäksi, että EIGEn esiin tuomien huolestuttavien suuntausten korjaaminen auttaisi parantamaan talouden kilpailukykyä, tehokkuutta ja häiriönsietokykyä koko Euroopassa; korostaa, että on tärkeää hyödyntää EIGEn jo kehittämiä välineitä, kuten sen sukupuolitietoista budjetointia koskevaa välineistöä Euroopan rakenne- ja investointirahastojen arvioinnin, täytäntöönpanon ja seurannan kaikissa vaiheissa;

5. pitää valitettavana, että sukupuolten tasa-arvoon liittyviä toimenpiteitä varten ei ole erityisiä niille tarkoitettuja budjettikohtia, ja korostaa, että on tärkeää lisätä rahoitusta sukupuolistuneen väkivallan ehkäisemiseen ja torjumiseen Daphne-lohkossa sekä sukupuolten tasa-arvon ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseen kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmassa; kehottaa erityisesti lisäämään rahoitusta Ukrainan sotaa pakenevien naisten tukemiseen, sillä heitä uhkaa merkittävä väkivallan riski; muistuttaa, että on tärkeää ottaa käyttöön erityiset sukupuolisidonnaiset budjettikohdat, joihin liitetään selkeät tiedot myönnetystä rahoituksesta; toistaa, että tämän olisi oltava käytäntönä kaikissa ohjelmissa, joihin sisältyy sukupuolten tasa-arvoon liittyviä tavoitteita, kuten ESR+:ssa, ja kehottaa kiinnittämään tässä ja muissa asiaan liittyvissä horisontaalisissa ohjelmissa erityistä huomiota naisiin kohdistuvaan verkkoväkivaltaan;

6. panee painokkaasti merkille sukupuolten tasa-arvon, oikeusvaltioperiaatteen ja naisten oikeuksien huolestuttavan ja lisääntyvän vastustuksen ja korostaa EU:n välineiden merkitystä tiedon levittämisessä ja tämän ilmiön torjumisessa; pitää valitettavana, että komissio ei sisällyttänyt talousarvioehdotukseensa erityistä sukupuolten tasa-arvoa koskevaa ohjelmaa; toistaa huolensa oikeusvaltioperiaatteeseen, demokratiaan ja ihmisoikeuksiin kohdistuvien hyökkäysten sekä sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeuksien heikentämispyrkimysten välisestä yhteydestä;

7. kehottaa komissiota lisäämään nykyisissä ohjelmissa määrärahoja kansalaisyhteiskunnan järjestöille, erityisesti niille, jotka työskentelevät seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien parissa, mukaan lukien turvallisen ja laillisen abortin tarjoamisen ja saatavuuden helpottamiseksi, ja niille, jotka työskentelevät sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumisen parissa ja tarjoavat tukipalvelujen uhreille; toistaa komissiolle esittämänsä kehotuksen vahvistaa oikeusvaltioperiaatetta ja

varmistaa, että EU:n varoja ei myönnetä millekään taholle, joka on osallisena ihmisoikeuksien, erityisesti vähemmistöjen, ja oikeusvaltioperiaatteen rikkomisiin, jotka vaikuttavat muun muassa naisten vapauksiin ja perusoikeuksiin, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet;

8. ottaa huomioon, että elpymis- ja palautumistukivälineen vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen pilareista puuttuvat suurelta osin sukupuolten tasa-arvoa koskevat kysymykset, mikä merkitsee menetettyä mahdollisuutta sisällyttää sukupuolten tasa-arvo tehokkaasti ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin;

LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT,

JOILTA VALMISTELIJA ON SAANUT TIETOJA

Valmistelijana toimiva puheenjohtaja ilmoittaa yksinomaisella vastuullaan, ettei hän ole saanut tietoja miltään yhteisöltä tai henkilöltä, joka olisi mainittava tässä liitteessä työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti.